

Uvodnik

Frontartikolo

Letošnja jesen obljublja tudi za esperantiste več dogajanj, kot smo jih bili vajeni prejšnja leta. Veliko se nas je podalo na srečanje na Peči na tromeji, počastili smo spomin na Toneta Logarja v Ilirski Bistrici, uspešno smo izpeljali posvetovanje na Čatežu, pripravljamo pa se na Zamenhofov dan v Mariboru. Konferenca Alpe-Jadran v Izoli je poživila tudi stike z Rečani in Tržačani. Posebna kakovost teh dogodkov je obnovitev stikov, ki so se zdeli za vedno izgubljeni. Esperantisti in prijatelji esperanta, udeležite se napovedanih srečanj v Mariboru, Trstu in drugod, pridite na plano, bodite vidni in opazni. *IO ZES*

Iz dejavnosti ZES

El la agado de SIEL

Posvet o prihodnosti esperanta pri nas

Na Čatežu ob Savi je bilo v gostilni »Les« 12. oktobra 2013 uspešno izvedeno enodnevno posvetovanje o prihodnosti esperanta v Sloveniji. Prizadevni in prisrčni organizaciji Kluba esperantistov Posavja ter zavidanja vredni udeležbi vidnejših aktivnih esperantistov iz vse Slovenije se je treba zahvaliti, da je bil ta dogodek ena od najbolj pomembnih manifestacij esperantskega gibanja pri nas v zadnjih letih.

Posvetovanja se je udeležilo 19 delujočih esperantistov

Kljub predhodnemu strahu, da bo posvet potekal v malodušju in medsebojnem obtoževanju, pa je želja po

tvornem sodelovanju posameznikov in organizacij prevladala. Razprave so ponudile nekaj zaključkov, ki jih bomo še uredili in objavili, tako da bodo podlaga za nadaljnja razmišljanja in programe dela naših organizacij. Načrtov in idej sploh ne manjka, manjka pa pristo- voljcev za izvedbo nalog.

V rubriki *Komentar* je prispevek Janeza Zadravca kot podlaga za razpravo na posvetovanju. V rubriki *Iz dejavnosti KEP* je podrobnejše poročilo o posvetovanju, ki ga je za medije pripravil A. Mihelič, objavljeno pa je bilo tudi v več lokalnih in strokovnih glasilih ter na spletnih straneh. *O.K.*

Iz dejavnosti ETD

El la agado de ETS

Aŭtunaj Karstaj tagoj 2013

Dimanĉe, la 27-an de oktobro, s-ro Ostoj kun la edzino Meta kaj mi forveturis al Bazovica. La mateno estis trankvila, la suno kaŝis sin, sed belaj aŭtunaj koloroj brilis.

La Didaktika naturcentro gastigis E-grupon el francaj, polaj, litovaj, slovenaj kaj italaj esperantistoj. Jam en la unua ĉambro "Tunelo de la Tempo", kie estas prezentata al ni tempo de milionoj da jaroj, estis interese vidi, kiel ĉio ŝangas. Kaj kiam la homo komencas ĉasi, bredi, ekspluati lignon, li povas tion tiel longe fari, ke restas nur ŝtono. En la komenco de la pasinta jarcento oni kreskigis nigrajn pinojn, ĉar tiu modesta planto eltenas sovaĝajn vivocirkonstancojn. Kaj feliĉe ke iom post iom vivas en la regiono diversaj plantoj kaj bestoj. Ĉu ni denove malbonigos ilian spacon por vivi?

La karsta medio en la Didaktika naturcentro

Ni povis admiri montritajn partojn de la ĉirkaŭa naturo, ankaŭ postsignoj de bestoj en la neĝo. Per preso sur butono, ni povis aŭdi iliajn voĉojn. La centro estas moderne ekipita, klarigoj ankaŭ en slovena lingvo, interesaj ankaŭ por infanoj, kiuj estas la plej oftaj vizitantoj.

Parto de nia grupo antaŭ la Centro

Ni daŭrigis kun vizito de Nigra groto (Peĉina pod Borštom) kaj mi ĝuis la promenon tra la arbaro kiam ni povis babilu kun aliaj vizitantoj. Antaŭ la groto kaj ene ni estis akompanantoj de neandertala homo kaj neniu scias kial li forpasis. La groto estas nigra, ĉar oni post la dua mondmilito tie fajrigis restaĵojn de eksplozivaj objektoj, kiujn ili trovis en la proksimeco, kaj la stalaktitoj estas for, sed jam komencis kreski novaj.

Elda Doerfler esperantigis la klarigojn de la kavesploristo

Post tiu historia travivaĵo bonvenis tagmanĝo kaj amikeca babilado.

La programo daŭriĝis en la sidejo de Triesta E-Asocio, kombino de Grundvig-partnera Projekto *Elloke tutmondan* pri uzo de interreto, Google grupoj, kundivido de dokumentoj: Dropbox, Retaj anketiloj, Google Drive. Kvankam mi estas komputila komencanto, mi ĝuis la esperantan klarigon. Ĉeestis ankaŭ s-ro Bengt el Svedio, kaj li diris, ke li aŭdis interesajn kaj utilajn

novaĵojn ankaŭ sabate. Li klarigis al mi pri sistemo Linus, kiun kreis la Finno Linus. Pluraj kreas iom malsamajn programojn kaj ilin disdonas senkoste. Li elektas Ubuntu, ĉar ĝi havas ankaŭ esperanton kiel elektable lingvo (proponis ĝin ankaŭ Nelson Mandela).

Ni ĝuis la Esperantujon en Triesto kaj dankas al ĉiuj samideanoj, kiuj tel bele organizis ĉion. *N.R.*

Iz dejavnosti KEP

El la agado de EKP

V stalni rubriki, posveĉeni dejavnosti našega kolektivnega člana Kluba esperantistov Posavja, so prispevki, ki so jih pripravili člani kluba, ali pa urednikovi povzetki iz raznih dokumentov, poročil, zanimivosti itn. v zvezi z aktivnostmi

KEP. KEP sicer sam intenzivno in sprotne obveŝča esperantsko srenjo in svoje lokalno, pa tudi ŝirŝe okolje o svojem delu.

Uspeŝno posvetovanje slovenskih esperantistov na Ĉatežu ob Savi

V soboto, 12. oktobra 2013 so se v gostilni »Les« na Ĉatežu ob Savi zbrali slovenski esperantisti na posvetovanju *Prihodnost esperantskega gibanja v Sloveniji*.

To izjemno uspeŝno sreĉanje, sodeĉ tako po ŝtevilo udeleĝencev (19) kot po vsebini, sta organizirala Zdruĝenje za esperanto Slovenije (ZES) in Klub esperantistov Posavja (KEP).

Po pozdravnih nagovorih in dobrodoŝlici mag. Antona Miheliĉa, predsednika KEP (v esperantu) in Ŝpela Ravnikar, ĉlanice KEP (v slovenŝĉini) je prisotne pozdravil in predstavil potek posvetovanja predsednik ZES mag. Janez Jug.

Anton Miheliĉ in Ŝpela Ravnikar sta v esperantu in v slovenŝĉini nagovorila udeleĝence

Sledila je uvodna točka posveta, LCD-projekcija s komentarjem o nastanku in delu KEP pod naslovom "Dragocena posavska esperantska izkušnja", ki jo je izvedel predsednik kluba.

Udeležence posvetovanja je pozdravil tudi predsednik ZES, mag. Janez Jug

Diskusija, ki se je odlikovala po visoki stopnji profesionalnosti, izjemni strpnosti in prijetnem vzdušju, je temeljila na naslednjih vprašanjih:

- zakaj esperanto pri nas in sedaj (vodja razprave Janez Zadavec, predsednik NO ZES),
- kdo je esperantist(-ka) (vodja razprave mag. Zlatko Tišljar, tajnik Evropske esperantske zveze - EEU),
- ali potrebujemo organiziranost (vodja razprave mag. Ostoj Kristan, podpredsednik ZES),
- kje in kako spoznavati esperanto (vodja razprave mag. Janez Jug, predsednik ZES).

Iz zelo plodne razprave, v katero se je vključila večina prisotnih, smiselno povzemam nekatere sestavine sporočila posveta:

- Esperanto lahko zaradi svoje mednarodne in jezikovno-enakopravne usmeritve upravičeno imenujemo "motor svetovne jezikovne demokracije".

- Delo KEP je možno označiti kot edinstven primer dobre prakse v Sloveniji, ki ga velja posnemati, in je eden redkih tudi v Evropi in v svetu. To potrjujeta predvsem elegantna organiziranost – kot sestavni del že obstoječe Literarne sekcije "Beseda" v okviru Kulturnega društva "Franc Bogovič" Dobova in način delovanja – vključevanje "esperantskih točk" v literarne večere in druge prireditve tako znotraj sekcije, kot tudi v okviru drugih organizacij. Poleg tega klub intenzivno obvešča javnost o vseh pomembnejših "esperantskih" dogodkih predvsem v lokalnih elektronskih in tiskanih medijih, kakor tudi na spletnih straneh in FB-profilu svojega predsednika. Klub ima stalno rubriko v biltenu ZES *Informacije / Informoj*, o svojem delu in življenju pa objavlja tudi v E-novičkah - e-časopisu Andragoškega centra Slovenije, na spletišču ZES itd.

- Organiziranost esperanta je potrebna, saj je tako možno učinkoviteje nastopati pred ustreznimi organi doma, v EU in po svetu.

- Nujna je posodobitev sedanje učne tehnologije in iskanje ustreznih oblik uvajanja esperanta v vrtnice in šole.

Reneja Mihelič je dala v podpis listo prisotnosti

- Pomlajevanje esperantskih vrst in vključevanje esperanta v mednarodne prireditve je nujno, če hočemo, da esperantsko gibanje pri nas ne bo obsojeno na propad.

- Esperantist je tisti, ki je pristaš esperantskega gibanja in propagira esperanto ter pozna vsaj osnove esperantskega jezika. Izjemnega pomena pa so tudi tako imenovani prijatelji esperanta, glede katerih pričajo številni primeri izjemno koristnih prispevkov k esperantskemu gibanju.

- Esperantsko gibanje ne sme biti omejeno z različnimi ideološkimi – političnimi in verskimi vsiljevanji.

- Pri uvajanju esperanta je smiselno upoštevati princip "petih skupin" po Everetu Rogersu, kjer poznamo: inovatorje, zgodnje prevzemnike, zgodnjo večino, pozno večino in preostale. Kajti tisti, ki esperanto razumejo kot noviteto, kljub njegovi več kot 125 let dolgi zgodovini, ga bodo najprej sprejeli (inovatorji), nato pa ga bodo z ustrežno "praktično pogojenostjo" pripravljeno sprejeti še ostali.

Peter Simonišek deli udeležencem simbolično darilce - priponko *Mi parolas Esperanton*, zavito v okrasni papir

- Pomembna je pobuda za preučitev možnosti opravljanja izpita iz esperanta v skupnem evropskem referenčnem okviru.

- Smiselno je oblikovanje posebnega letaka, katerega osnutek je pripravil Janez Zadavec kot pripomoček pri "esperantski mobilizaciji".

Zlatko Tišljar pojasnjuje svoje stališče o...

- Nadaljevati je potrebno z izdelavo, dopolnjevanjem in posodabljanjem različnih esperantskih učnih pripomočkov in metod, kot na primer: priručnik z uporabo posodobljene "zagrebške metode", dograjevanje "esperantske Wikipedije", uporabna vrednost in možnosti uporabe programov lernu.net, e-slovarjev, obstoječa slovensko-esperantski in esperantsko-slovenski slovar, nadgradnja Rakuševega učbenika itd.

- Vse pohvale so vredna prizadevanja za organizacijo tečajev in krožkov esperanta.

- Dobro bi bilo pripraviti ustrezen skupni prispevek ZES o primerih dobre prakse v slovenskih esperantskih klubih / društvih, ki bi bil potencialno zanimiv za udeležence jubilejnega 10. kongresa Evropske esperantske unije, ki bo julija prihodnje leto v Reki na Hrvaškem. Ob tem je bila tudi izražena pobuda, da se ZES včlani v Evropsko esperantsko unijo.

Oba predsednika, Jug in Mihelič, se posvetujeta

- O esperantskem gibanju je potrebno smiselno uporabljati medije javnega obveščanja, pri tem pa paziti, da tako početje ne bi gibanju prej škodilo, kot pa koristilo. Vsekakor pa je potrebno zagotoviti ustrezno transparentnost glede opozarjanja javnosti, da esperanto živi in se razvija, in pri tem uporabljati vidne napise in oznake, povezane z esperantom. To nekateri esperantisti že pridno počno, o čemer pričajo npr. pripomba *Mi parolas Esperanton* (Govorim esperanto), ki jo uporabljajo člani KEP in so jo razdelili tudi ostalim udeležencem posveta, pa napis *Esperanto* na avtomobilih, emblemi klubov / društev, ipd.

To je bilo le nekaj povzetkov iz sporočil posveta. Podrobnejše opredelitve zaključkov posveta bo pripravilo ZES, o čemer bo javnost tudi obveščena.

Po posvetu je sledilo prijateljsko druženje ob kosilu, kjer so bili izmenjani številne izkušnje, vprašanja in pobude.

Udeleženci posvetovanja, katerega soorganizacija pomeni za Klub esperantistov Posavja vrhunec že tako in tako uspešnega letošnjega delovanja, so s Čateža odšli z lepimi vtisi in z zavezo, da se bodo tudi v bodoče dobivali na podobnih plodnih srečanjih.

Na koncu se člani KEP zahvaljujemo vodstvu ZES, tajniku KS Čatež, gospodu Milanu Jamniku in Gostilni »Les« za vzorno vsebinsko pripravo, ustrezno tehnično podporo in prijateljsko gostoljubje. *A.M. Foto: R.M. in O.K.*

Učenje esperanta v Posavju

KEP vabi na brezplačen krožek pri Ljudski univerzi Krško z naslovom *Esperanto – veliko okno v svet*.

Krožek bo obsegal predvidoma 30 pedagoških ur (15 srečanj po 90 minut), srečevali pa bi se predvidoma enkrat tedensko. Sicer pa bi se o urniku, načinu dela in vsebini dogovorili na prvem srečanju.

Prijavite se lahko na Ljudski univerzi Krško, telefon: 488 11 60, pri gospe Moniki Novšak ali na elektronski naslov: monika.novsak@lukrsko.si ali neposredno pri mentorju študijskega krožka mag. Antonu Miheliču, na e-poštni naslov: antonmhl@gmail.com.

Krožek bo organiziran v Brežnicah, Krškem ali Sevnici oz. v kraju, kjer bo prijavljenih vsaj 10 interesentov in sicer v jesenskem ali zimsko-pomladanskem času.

Skeč in literarni večer s pridihom esperanta

V sredo, 30. oktobra 2013, je bila v Kulturnem domu Dobova izvedena prireditev "Dobova se predstavi". V izjemno pestrem kulturnem programu so se številnim obiskovalcem, ki so dodobra napolnili lepo dobovsko dvorano, predstavili pevski zbori, folkloristi, rogisti, glasbeni ansambli, mažoretke itd. Nastopili so skoraj

vsi, ki jih združuje Kulturno društvo "Franc Bogovič" iz Dobove.

Na prireditvi, ki sta jo odlično povezovali v kmečko nošo opravljeni dijakinji gimnazije in kjer so bila podeljena tudi priznanja Turistične zveze Slovenije, se je predstavila tudi igralska skupina Literarne sekcije "Beseda". Nastopajoči člana in članici skupine so obenem predstavljali tudi Klub esperantistov Posavja in sicer s skečem *Esperanto v Dobovi* avtorja pisatelja in esperantista Rudija Mlinarja. Pri končni obdelavi sta mu malo pomagala tudi žena, esperantistka Ivana Vatovec in predsednik KEP Anton Mihelič.

Tako napoved skeča, za katero sta se povezovalki programa predhodno dobro poučili o pojmovanju esperanta, kakor, seveda, sama izvedba skeča predstavlja spoštovanja vreden prispevek k "esperantsko obarvani" kulturi v tem delu Posavja. Tako je dodan še en kamenček v mozaik posavskega esperantskega gibanja.

Skeč o esperantu v Dobovi v izvedbi KEP /EPK

Ob tem velja omeniti tudi "esperantsko točko" literarnega večera, ki ga je v spomin Mateju Boru 15. oktobra 2013 v brežiški Kavarni ravno tako izvedla Literarna sekcija "Beseda" z voditeljico Renejo Mihelič. Med številnimi nastopajočimi je esperantist Anton Mihelič v esperantu recitiral Borovo pesem *Jutri gremo v napad / Maršu ni al atako*. Tudi s tem nastopom smo prisotne spomnili, da v naših krajih tli tudi "esperantska iskra".

O nastopu KEP v Dobovi poroča tudi elektronski časopis *Posavje. info* (<http://posavje.info/panorama>). A.M.

Iz dejavnosti EDM

El la agado de ESM

Zamenhofov dan - Srečanje ob 125. obletnici rojstva Priske Haas

Letos mineva 125 let od rojstva gospe Priske Haas, soproge ustanovitelja Esperantskega društva v Mariboru, dr. Henrika Haasa. Ob tej priliki vabimo vse njene

učence, da vzpostavijo stik z nami, ker zanje organiziramo srečanje v soboto 7. decembra v Mariboru. Vabljeni so tudi drugi esperantisti in prijatelji esperanta.

Za vzpostavitev stika pokličite na 041 27 57 31 ali pišite na esperanto.maribor@gmail.com.

Ob 10. uri se učenci Priske Haas in drugi zainteresirani dobimo na Mariborskem pokopališču - Južno parkirišče, poleg fitnesa Forma.

Ob 11. uri bo predavanje o Priski Haas v Mestni četrti Center, Kacova 1, Maribor.

Ob 12. uri druženje ob prigrizku s kulturnimi dodatki.

Ob 13. uri bo sledil Posvet slovenskih esperantistov:

- Pod katerimi pogoji bi se danes mladi učili esperanta (vodi Karmen Lešnik, EDM).
- Katere učbenike imamo in za kakšne namene (vodi Zlatko Tišljar, EDM).
- Predlog društev in klubov ter ZES za skupne aktivnosti v 2014 in predstavitev lokalnih aktivnosti.

Komentar

Komento

Vinko Ošlak

Vortrasismo ene de Esperantujo...

En nia lingvo jam sufiĉe longe proponiĝas ĉarma kaj instrua libreto *Paĉjo, kio estas rasismo* de Tahar Ben Jelloun, tradukita el la franca. Tamen ankaŭ inter esperantistoj foje aperas rasismo en diversaj formoj. Mi ne pensas ĉi tie pri la vere hontiga pensmaniero kaj agado de tiuj germanaj „samideanoj” (feliĉe ne ĉiuj esperantistoj en Tria regno de Hitlero pensis kaj agis tiel), kiuj, por „iel ajn savi” la lingvon, forĵetis ĝian idean fonon kaj argumenton, perfidis nian majstron kaj elĵetis judojn el siaj kluboj kaj societoj por tiel eventuale trovi kompaton favore al la lingvo ĉe la nazia reĝimo. Ili ankaŭ misuzis nian lingvon por propagandi la ideologion de la nacionalsocialismo kaj provis per tio pledi por permeso reteni Esperanton spite al la nazia riproĉo, ke temas pri tipe juda lingvo. Mi ĝojas, ke Germanio niatage povas montri alian, vere dignan bildon de aŭtenta esperantismo – kaj la samo validas por mia lando Aŭstrio.

Temas pri tre specifa faceto de la rasisma pensmaniero – pri la vortrasismo, kiu estas detala parto de la lingva rasismo entute. Se la lingva rasismo dividas lingvojn je „belaj” kaj „malbelaj”, la vortrasismo dividas la vortojn je „belaj” kaj „malbelaj” aŭ je „permesitaj” kaj „malpermesitaj” aŭ je „normalaj” kaj „monstraj”. Jes, ĝuste tiel. En la centra organo de UEA mi povis legi pri „monstraĵoj”, se temas pri diversaj proponoj, kiel nomi sian landon aŭ urbon internacie. Ĉar du el ili (Labako,

Klaŭdiforomo) proponis mi, estas eble bone, se mi al la legantoj klarigu, kial mi tian formon proponis kaj pro kio mi certan konduton rilate al la lingvo kaj ĝia leksiko prenas por vortrasismo, sen intenco polemiki kontraŭ la sinjoro, kiu en sia nova libro denove furoras kontraŭ la vortoj, de li prenitaj por „monstraĵoj”. Mi nur ironiemiene aldonu, ke mi ĉiam denove ricevas konfirmon el la vivo, ke la homoj, negantaj la veran Dion, emas superstiĉe kredi je monstroj. La vorto venas el la latina *monstrum* kaj unuarange signifas eksternaturan mitan aĵon – kaj metafore, kiel difinas ankaŭ PiV, ion tre strangan, nenormalan, kontraŭnaturan. La triaranga signifo estas morala. Monstro estas ekstreme malmorala homo; monstraĵo estas ekstreme malmorala ago. Diri por la slovena urbo Ljubljana en Esperanto Labako povas tiel esti komprenita ankaŭ kiel ekstreme malmorala ago de tiu, kiu tian nomon proponas kaj uzas – kaj tia persono mem ne povas esti alia ol monstro...

Mi provis diveni, sed mi ne sukcesis: kio vere monstra povus troviĝi en la urbnomoj Labako kaj Klaŭdiforomo? Ambaŭ vortoj havas latinan originan fonon: *Labacum* kaj *Claudiforum*. La unua por la nuntempa slovena ĉefurbo Ljubljana (germane: Laibach) kaj la dua por la nuntempa karintia ĉefurbo Klagenfurt (slovene: Celovec) en Aŭstrio. Historie Labako (Ljubljana) havas kvar nomojn: *Emona* (la nomo de la antikva roma urbo, kiu ĝis la 5-a jc. troviĝis precize samloke kiel la nuna ĉefurbo Labako. En la jaro 452 detruis ĝin hunnoj de Atilo. Urban Paumgartner, protestanta klerulo el Klaŭdiforomo, publicis en sia ekzilo odon pri sia naskiĝurbo en Karintio sub la titolo: *Aristeion Carinthiae Claudiforum*. La libro estis reelonita en la jaro 2002 en Klaŭdiforomo kaj ĝin povus laŭplaĉe konsulti ankaŭ la aŭtoro de la vortrasisma libreto, se li interesiĝus pri historiaj faktoj kaj ne pri ĥimeraĵoj. Kiel *Labacum* estis la mezepoka latina nomo por Labako, tiel *Claudiforum* estis la mezepoka latina nomo por Klaŭdiforomo. Kio ĉe ambaŭ latinaj nomoj povas esti komentita kiel „monstraĵo”, krom se oni hobiumas en vortrasisma marĉo?

Nun mia, espereble lasta, klarigo, kial mi por ambaŭ urboj proponis kaj lanĉis esperantan nomon surbaze de la latinaj nomoj.

Mi scias, ke en Francio oni rigardas la problemon de etnaj minoritatoj kaj iliaj lingvoj, speciale post la revolucio en la jaro 1789, alimaniere ol tio estas observata en la centra Eŭropo, kie almenaŭ formale kaj optike ĉiuj landoj, kiel Italio, Germanio, Pollando, Ĉeĥio, Aŭstrio, Slovenio, Hungario, Kroatio ktp. rekonas la ekziston de etnaj grupoj, kiuj parolas alian gepatran lingvon ol la plimulto de la menciitaj ŝtatoj ne nur tolerebla, sed rekte kiel salutinda historia kaj aktuala fakto, kiun aparte regulas tiel la konstitucio, kiel ankaŭ la specialaj leĝoj. En la praktiko multo da tio lamas, sed la principoj estas ŝtatjure pozitive traktataj. La homoj,

kiuj lernis la lingvon de Zamenhofo pro la motivoj de justeco kaj ne nur de praktikaj avantaĝoj, ĉion-ĉi trovas afero bona, sed ne sufiĉa. Ili provas en sia propra vivo kontribui al la lingva justeco pli ol la leĝo rekonas, postulas kaj garantias. Tiel mi estis pozitive surprizita, kiam mi en la jaro 1982 almigris el la slovena respubliko de Jugoslavio en la landon Karintio en Aŭstrio kaj tuj provis kontakti la aŭstrajn samideanojn, ke ili sen mia postulo aŭ deziro adreŝis iliajn leterojn al mi per mencio de ambaŭ nomoj de mia nova loĝurbo, nome Klagenfurt / Celovec. Tio faras evidentan, morale kaj kulture pozitivan distingon inter esperantisto kaj neesperantisto. La unua havas en sia morala percepto pli delikatan senton por la lingvo de sia samlandano, kiu tamen naskiĝis en iu alia lingvo. Je tiu okazo mi komencis mediti, kiamaniere optimume solvi la problemon de pluraj nomoj de la sama urbo aŭ lando almenaŭ inter la samideanoj, por demonstri la respekton al ĉiuj lingvoj, el kiuj la nomoj de la sama geografia-politika loko estis farita. Se temas pri nur du nomoj resp. lingvoj, kiel Klagenfurt/Celovec, oni povas almenaŭ poŝtadrese simple menci iun ambaŭ kaj tiel kontentigi la postulon de lingva justeco. Sed en pli longa teksto aŭ interparolo tio fariĝus ĝena kaj teda. Kion fari, se temas pri urboj kiel Istanbul, kiuj havas kvar aŭ kvin historiajn nomojn (Bizánton, Bizantium, Nea Rome, Nova Roma, Konstantinopolis, Carigrad, Istanbul)? Ĉu, por ne prisilenti la plenan historian veron kaj respekton al ĉiuj etnoj, kiuj kunkonstruis tiun ĉi urbon kaj en ĝi dum jarcentoj loĝis, ĉiam menci iujn-ĉi nomojn? Kial simple ne uzi la plej internacian kaj neŭtralan inter ili, ĉu Bizanto, ĉu Konstantinoplo, ambaŭ latinaj kaj tiel neŭtralaj inter la iamaj grekaj kaj nunaj turkaj mastroj? La lingvo latina estis dum 1000 jaroj iamaniere „Esperanto” de la mezepoka Eŭropo kaj fakte ankaŭ la senduba avino de vera Esperanto nuntempe. Kial ne uzi, kie tio eblas, en la kazo de plurnomaj urboj kaj landoj, la latinan formon kun esperanta finaĵo kiel la plej konvenan, ĉar neŭtralan kaj tamen historie dokumentitan formon? Se mi do skribas en esperanta artikolo aŭ letero Labako, mi tiel signalas, ke mia historia memoro ne ĉesas per la jaro, kiam slovenoj post la disfalo de la aŭstra-hungara monarĥio transprenis tiun urbon por sia ĉefurbo, sed rekonas ankaŭ la germanan kaj poste la dulingvan parton de ĝia historio. Same, se mi skribas Klaŭdiforomo, mi tiel signalas, ke mi ne scias nur pri la nuna pli ol 90% germana karaktero de tiu urbo, sed ke mi konas ankaŭ la historion pli profundan, en kiu la slovena partopreno estis multe pli granda kaj en tiu ĉi urbo eĉ naskiĝis la moderna slovena norma lingvo kaj ke ĉi tie estis en la jaro 1851 fondita la unua slovena eldonejo (samtempe la 2-a plej antikva en la tuta Aŭstrio) – Mohorjeva, en kiu mi mem estis redaktoro dum 7 jaroj. Se tiu decido kaj propono – mi ne havas diktatorecan povon por dekreti – estas prenita por monstraĵo, tiam la homo, kiu tiel vidas la aferojn, pose-

das tute apartan eldonon de PiV kaj tute apartajn eldonojn de aliaj vortaroj kaj leksikonoj ol mi ilin konas kaj uzas.

Por adiaŭi de la hobia serĉi monstrojn kaj monstraĵojn, mi volas uzi tiun ĉi okazon por memori pri kelkaj principoj de nia lingvo, kiujn oni, ankaŭ sub la influo de nacia pensmaniero, foje eĉ naciisma, rapide forgesas. Unu el la geniaj ideoj de Zamenhofo estis, ne tro detale kaj komplete redakti sian lingvon, sed fari nur la semon – ne hazarde lia familia nomo indikas pri la semoj – kaj lasi la lingvon kreski, ne dekretite de la lingvaj aŭtoritatuloj, sed de la popola uzo. En la jaro 1844 mortis en Vieno unu el plej gravaj slovenaj filologoj Jernej (Bartholomäus) Kopitar. Li verkis (1808) la unuan slovenan lingvosciencan gramatikon en la germana lingvo „Grammatik der slavischen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark”. Li interalie sponis sian serban amikon Vuk Stevan Karadžić, el la dialektoj, parolitaj de la simpla popolo, redakti – analogie al Zamenhof – novan norman serban lingvon. Li estas aŭtoro de la tre grava principo, kiun li prezentis kaj aplikis en sia gramatiko, dirante: Oni ne premu la lingvon en regulojn, sed oni serĉu regulojn en la lingvo. La gramatikisto raportu pri la lingvo, sed li ne formu ĝin; li estas la statistikisto kaj ne la leĝdonanto de la lingvo. Simile procedis Zamenhofo, kiu proponis la nepran minimumon de la reguloj kaj multajn aferojn lasis neregulitaj – tiel la personajn kaj geografiajn nomojn – kaj la vortaron li malfermis al la kriterio de la uzado kaj ne de la arbitra prijuĝo, kio estas permesita propono kaj kio „monstraĵo”. Ĉiu havas rajton el sia aspekto ĉu subteni ĉu kritiki la proponojn, kiamaniere nomi personojn, landojn kaj urbojn en Esperanto, sed neniuj havas komision malpermesi tiajn proponojn aŭ proklami ilin „monstraĵoj”. Se io vere povas esti rigardata monstra, estas la provo fari en Esperantujo lingvan puĉon kaj prezenti sin en ĝi lingva ĉefpolicisto aŭ diktatoro.

Klaŭdiforumo, en novembro 2013

Janez Zadavec

Posvetovanje o esperantu na Ĉatežu, 12. oktobra 2013 – teze za razpravo

To je moj prispevek k posvetu in odraza moje gledaĵojn. Predlagam, da ocenimo sedanje družbene razmere v svetu in doma ter se pogovorimo o organiziranosti, o novem informativnem letaku, o drugaĉnih metodoj de la.

Ĉe menimo, da nismo del družbenega dogajanta, potem smoj laĥko s sedanje deĵavnostjo zadovojlni in posvet ni potreven. Ĉe pa menimo drugaĉe, bi morali naŝe videnje v svetu in doma predstaviti najŝirŝi javnosti.

Družbene razmere v svetu in doma (ki vplivajo na esperanto):

- Vse oblike kolonializma (vojaŝki, politični, ekonomski, kulturno-ĵezikovni) se nadalĵujejo in poglablĵajo tako v svetu kot doma.
- Nekdanji sovĵetski internacjonalizem (z ruŝĉino) ter sedanji globalizem (z angleŝĉino) sta dve plati iste zadeve.
- S kulturno ĵezikovno nadvlado zasluĵi vsako leto Anglija okrog 100 miliard, Amerika pa 200 miliard evrov.
- V zahodnih drĵavah ima 10% bogatih v lasti preko 80% vsega premoĵenja (tudi v Sloveniji se temu hitro bliĵamo).
- V svetu vsaki dve minuti zaradi lakote umre en ĉlovek (veĉina otrok), istoĉasno pa gre za oboroĵevanje vsako minuto 300 tisoĉ evrov.
- V vseh mednaciondri organizacĵaj in ustanovah se naĉrtno izogĵbajo razpravi o ĵezikovni demokracĵi in ĵezikovnih ĉlovekovih pravicaĵ.
- Slovenija nima kulturno ĵezikovne politike za oĵranitev identitete in za ĵezikovno demokracĵo v mednaciondri sodelovanĵu. Izĵvaja se dvoĵezĵĉnost (na Obali s-i; v Prekmurĵu s-m; na Ŝtajerskem s-n; v osrednjem delu s-a).
- Slovenija je kulturno-ĵezikovna angloamerika kolonĵa (napisi javnih ustanov, ŝolski sistem, dopisovanĵe, kultura...). Tako se drĵava spremenĵa v deĵelo, drĵavljani pa v domorodce. Pojavĵa pa se vse veĉ ĵezikovnih papagajev in janiĉarjev.
- V Sloveniji je angleŝĉina sestavni del sploŝne izobrazbe in za politike ni veĉ vpraŝanje uporaba angleŝĉine, paĉ pa s katerim "angleŝkim" naglasom govoriĵo.
- Zaradi krize odĵajajo iz Slovenije mladi strokovnjaki (predvsem v angleŝko govoreĉe drĵave), za kar smoj ĵih strokovno in ĵezikovno usposobili. Tem drĵavam tako podarimo ŝe okoli 500 tisoĉ evrov na raĉun ŝolanĵa.
- Svetla toĉka v teĵ razmerah je vse veĉ ĵudi, ki so odloĉeni, da se v tem ĉasu materialne in moralne krize aktivno upreĵo vsem oblikam kolonializma, poveĵejo in spreneniĵo stanĵe.

Razmere glede esperanta:

- Esperanto ima kot ideĵa, ĵezik in gĵbanĵe dovolĵ bogato zgodovino, ki ima svoje mesto v Sloveniji in v svetu (beri *Informacĵe* ali sprenlĵaj sondo Voyager, ki je pravkar zapustila sonĉni sistem in nosi pozdrave ĉloveŝtva v 55 ĵezikih, med njimi tudi v esperantu itd.).
- Tako v svetu kot v Sloveniji je bilo gĵbanĵe za esperanto vedno sestavni del svobodolĵbunih in naprednih prizadevanĵ (bo tudi v danaŝnjih razmerah?).

- Esperanto je bil s strani politikov vsaj dvakrat podlo izigran (v Društvu narodov in v OZN), danes pa je moralna kriza politikov še večja in torej na njih ne moremo računati.

Drugačne metode dela:

Ponavljam: Če ostanemo v okviru prostovoljne društvene interesne dejavnosti, smo lahko z organiziranostjo, aktivnostmi, odzivnostjo, informiranostjo itd. zadovoljni in lahko tako mirno nadaljujemo. Če pa menimo, da ima esperanto širšo vlogo v družbi, pa bomo morali poiskati tudi nove metode dela, na primer:

- Čim večkrat organizirano sodelovati na mednarodnih prireditvah, ki jih drugi organizirajo (npr. srečanje na tromejeh, festival Bograč, Pikin festival...)
- Se načrtno opremiti z rekviziti in materialom (značke, znamke, kape, majice, zastave, napisi za avto, baloni itd.)
- Se s primernimi stojnicami predstaviti na večjih prireditvah (z informativnim materialom).
- Organizirano sodelovati s transparenti in plakati na manifestacijah, protestih... in opozoriti na jezikovno demokracijo.
- Ob večjih prireditvah stopiti na ulice in se predstaviti z napisi, plakati, delitvijo informacij, vožnjo avto kolone itd.
- Oblikovati tehnično sodobno predstavitev: predavanja o jezikovni demokraciji in vlogi esperanta (za društva, šole, organizacije, ustanove).
- Se takoj pisno odzvati v imenu organizacije (ZES) na primere jezikovne diskriminacije ali kolonializma doma in v svetu.
- Predlagati sredstvom obveščanja, ustanovam, društvom, klubom itd. razprave o jezikovni demokraciji.

Ljubljana, 24. 9. 2013

Iz zgodovine gibanja

El la movada historio

Dopolnilo k zgibanki

Pred enim letom je bila v novembrski številki *Informacij / Informoj* v tej rubriki prikazana turistična zgibanka *Somere tra Slovenio*. Takrat sem v predgovoru zapisal: »Na zgibanki manjkajo vsi podatki o avtorjih,

času izdaje, izdajatelju, nakladi in podobno. Nekaj tega se bo dalo še ugotoviti z analizo besedila in slik, pa tudi s pomočjo naših bralcev.«

Žal nisem od bralcev dobil nikakršnega odziva, pač pa sem del odgovora našel v govoru Toneta Logarja ob 60. obletnici organiziranega esperantskega gibanja v Ljubljani, ki je objavljen v letošnji septembrski številki našega biltena. Torej: izdajatelj zgibanke je bila Zveza za tujski promet, leto izdaje 1934 in naklada 3000 izvodov. *O.K.*

Obvestila in
vabila

Informoj kaj invitoj

Zamenhofa Tago en Triesto

Sabaton, la 14-an de decembro, la programo de Zamenhofa Festo *Rememorante nian Majstron* komenĉigos je la 11-a horo en la TEA-sidejo, Via del Coroneo 15. Venos ankaŭ, kiel jam anoncote, la grupo el Rijeka, kiu prezentos la libron *La kapreolido Pirgo*. Sekvos komuna tagmanĝo ĉiam en la ejoj de TEA. Bonvolu ĉeesti, karaj geamikoj!

Znamke TEA

Za zbiralce in ljubitelje lepih in posebnih poštних znamk objavljamo zanimivost iz naših logov. Tržaško esperantsko društvo oziroma njihov filatelistični krožek ELF-AREK se je odločil, da bo izdal tako imenovano osebno znamko pri Pošti Slovenije, ker italijanska pošta take storitve in znamk ne zagotavlja. Izdelali so svoj motiv in s skromno tehnično pomočjo ETD Ljubljana dali izdelati manjši količini znamk vrednosti A in D. Te znamke ne bodo samo zbirateljska posebnost, ampak jih bodo tudi uporabljali za svoje poštne pošiljke, zato jih bodo oddajali v najbližje poštne nabiralnike ali pri poštних okencih v Sloveniji. Obe znamki imata enak motiv, poleg oznake vrednosti pa se razlikujeta tudi po intenzivnosti zelene barve standardnega okvira znamke ter stilu črk napisa na okviru. *O.K.*

La estraro de SIEL deziras al ĉiuj geesperantistoj kaj geamikoj de Esperanto belajn festotagojn kaj feliĉan 2014!

INFORMACIJE / INFORMOJ izdaja / eldonas Zdrúženje za esperanto Slovenije / Slovenia Esperanto-Ligo, Štefanova 9, SI-1001 Ljubljana, Slovenija / Slovenio. <http://www.esperanto.si>. Matična št. / kodnumero 5058384. ID za DDV / n-ro por AVI: 93737777. Poslovni račun / bankkonto: IBAN SI56 0201 5001 2704 490 pri / ĉe Nova Ljubljanska banka d.d.. (Swift-kodo: LJBASIX). Uredil / redaktis mag. Ostoj Kristan.